

linguistic interchange, and that they need a new kind of language teaching. But this is not just a matter of approach, method, techniques and technologies used. Rather, the problem needs to be approached on the epistemological level” (pag.9).

Studierea unei limbi în societatea globalizată actuală nu este detașată de realitățile exterioare. Procesul de studiu este multiaspectual și cuprinde elemente de transmitere și receptare a informațiilor, de comprehensiune și intercomprehensiune, de stabilire a viziunii personale asupra succesului și eșecului. Actul învățării presupune conștientizarea, personalizarea, asumarea modalităților, algoritmilor, strategiilor de studiu, relevarea valențelor ontologice și identitare. Altfel spus este un act epistemologic complex de cunoaștere și explorare a universului interior și exterior al utilizatorului.

Bibliografie

1. Benson, P., *Autonomy in language teaching and learning. State of the art article*, Language Teaching, 2006.
2. Jutarat Vibulphol, *Beliefs about Language Learning and teaching approaches pre-service efl teachers*. In Thailand, Bachelor of Education Chulalongkorn University Bangkok, Thailanda, 1992.
3. Marcela Menegale, *Dall'autonomia nell'apprendimento delle lingue straniere allo sviluppo della competenza plurilingue. Una ricerca nella scuola secondaria*, În „Scuola di dottorato in scienze dell'linguaggio, della cognizione, della formazione”, Universitatea Ca Focarsi, Veneția, 2010.
4. Paolo E. Balboni, *The epistemological nature of Language Teaching Methodology*, Department of Language Sciences Ca' Foscari University, Veneția, 2005.

ROLUL GRUPULUI NOMINAL ÎN TERMINOLOGIA MEDICALĂ

Maria Pruteanu, Nadejda Bâlici, Marcel Bâlici

Catedra Limba Română și terminologie medicală, USMF „Nicolae Testemițanu”

Secția Pregătire Preuniversitară, USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

Role of the nominal group in medical terminology

This article presents a chronological view of the process of development and enrichment of medical terminology. A particular emphasis was laid on the elements of the nominal group: noun and adjective. The etymology of some nouns - medical terms - denotes the similarity of lexemes in different Romanic languages, as demonstrated by a lesser-known work, but a very valuable and useful one, namely " Etymological dictionary of the Romanian language," the authors I.-A. Candrea and Ov. Densusianu. The phrases of noun + adjective were also selected; the adjective being a derivative of a noun from the thematic area of the medical terminology. Such data were selected from the fundamental sources of the medicine field study.

Rezumat

Lucrarea prezintă o viziune cronologică a dezvoltării și îmbogățirii terminologiei medicale. S-a pus un accent deosebit pe elementele grupului nominal: substantivul și adjectivul. Etimologia unor substantive – termeni medicali – denotă caracterul similar al lexemelor în diferite limbi romanice, fapt demonstrat prin intermediul unei lucrări mai puțin cunoscute, dar foarte valoroasă și utilă „Dicționarul etimologic al limbii române”, autori I.-A. Candrea și Ov. Densusianu. De asemenea, au fost selectate îmbinările substantiv+adjectiv, adjectivul fiind derivat de la un substantiv din arealul tematic al terminologiei medicale. Astfel de date au fost selectate din sursele fundamentale din domeniul studiului medicinei.

Istoria terminologiei medicale și farmaceutice este în concordanță cu evoluția civilizațiilor.

Un aspect fundamental în istoria medicinei este perceperea realității existențiale bazate pe cunoașterea mediului și descoperirea universului interior al individului. Ființa umană concepe existența în corelație cu noțiunea de calitate a vieții. Astfel, omul devine conștient de necesitatea de a îmbunătăți calitatea vieții și depune eforturi asidue pentru a valorifica toate oportunitățile în realizarea obiectivului propus. Viziunile lui despre o viață calitativă, sinonim cu starea de sănătate, au fost multiple și deosebit de variate. Individul își lega speranța în „celălalt” care l-ar fi putut ajuta – medicul, preotul, astronomul.

Există mai multe lucrări fundamentale în domeniul terminologiei medicale, elaborate de savanți autohtoni și străini. Printre acestea se numără „Dicționarul medical” de Valeriu Rusu, lucrare distinsă cu Premiile „Victor Babeș” al Academiei Române (2001) și „Copyro” (2001), „Dicționarul medical ilustrat”, autor Harper Collins, unde noțiunea de *medicament* se definește exterm de simplu – „substanță care vindecă” [5, p. 291]. Astfel, posibilitatea de a deveni sănătos este acordată omului de o substanță a cărei origine poate fi „din materiile naturale-minerale, vegetale, animale, din mediul înconjurător, pentru tratarea și îngrijirea bolnavilor” [8, p. 24].

Citându-l pe Sir William Osler, autorul lucrării „Il farmaco, 7000 anni di storia dal rimedio empirico alle biotecnologie” Luciano Caprino, afirma pe bună dreptate: „se cunoaște faptul că omul are o vocație înăscută pentru terapie” [3, p. 9].

Aceeași lucrare menționează eforturile omului de a descoperi, prin activitate cotidiană, plantele care au avut un efect benefic sau malefic asupra stării sale de sănătate. Medicina vechilor civilizații chineze, indiene și egiptiene a pus bazele colectării datelor utile despre efectul terapeutic al plantelor și a realizat un salt semnificativ din punct de vedere al evoluției științei medicale, au pus bazele clasificării lor. De utilizarea lor adecvată depinzând și succesul sau eșecul procesului de instalare a stării de sănătate – de aici și noțiunea de „farmacie”, provenită de la grecescul *pharmakon* care semnifică remediu, medicament.

În secolul al V-lea î. e. n. activează unul dintre cei mai vestiți medici ai Greciei antice Hippocrate.

Școala de medicină din Cos păstrează lucrările sale, sau atribuite lui, sub numele generic de *Corpus Hipocraticum*. Astfel de lucrări contribuie într-o măsură esențială la dezvoltarea terminologiei medicale, precum și cunoașterii evoluției limbajului medical specializat.

În China antică Shen Nung a elaborat primul erbariu cu indicarea efectelor terapeutice ale plantelor menționate. Datorită eforturilor și cunoștințelor sale este considerat părintele medicinei chineze.

Referindu-se la noțiunile fundamentale din domeniu, lucrarea „Terminologie medicală și farmaceutică” oferă informații despre etimologia unor cuvinte importante pentru limbajul medical: „Școala științifică și practica medicală aparține medicilor-farmacisti numiți *iatros* („medic”). Ea se desfășura în locuința acestora numită *iatreion* („oficina medicală”), iar stocul de medicamente era păstrat într-un spațiu destinat, numit *apothiki* („cămară, depozit”)” [8 p. 26].

Rădăcina *iatro-* (în greacă *iatros* semnifică „medic”, *iatreia* – „vindecare”) contribuie la formarea termenilor medicali utilizați în practica profesională prezentă:

Substantive	Adjective
Ftiziatru, ftiziatrie	Iatrogen/iatrogenic
Pediatru, pediatrie	
Geriatru, geriatrie	
Psihiatru, psihiatrie	

Substantivul grecesc *apothiki* este la originea lexemului latin *apoticarius*, de la care s-au format termeni medico-farmaceutici și în alte limbi:

➤ **substantive** – *Apotheke* (germ. „farmacie”), *apteka* (rusă „farmacie”); *Apotheker* (germ. „farmacist”), *aptekarı* (rusă „farmacist”) [ibidem].

Cu trecerea timpului centrele de putere s-au schimbat și terminologia medicală reflectă astfel de realități istorice. Este momentul când se stabilesc anumite interferențe lingvistice la nivel de lexem și de structuri morfosintactice. Consultarea dicționarelor etimologice ar fi o activitate doveditoare în favoarea afirmației făcute. Vom exemplifica cu termeni ce indică părți/organe ale corpului omenesc, atestați în diverse surse de referință.

Substantivul în română	Latină	Franceză	Spaniolă	Portugheză	Catalană	Provensală	Italiană
Braț	brachium, i	bras	brazo	brago	bras		
Coastă	costa, ae	cote	cuesta	costa	costa	costa	
Coapsă	coxa, ae	cuisse		coxa	cuxa	cueissa	
Cot	cubitus, i	coude	codo	covado			
Creier	cerebrum, i	cerveau			cervell	cervel	cervello
Dinte	dens, dentis	dent	diente	denie	dent	dent	
Față	facies, ei	face	haz	face	fas	fassa	faccia
Genunchi	genu, us	genow	hipojo	joelho	genoll	genolh	ginoccio
Gingie	gingiva, ae	gencive	encia	gengiva	geniva	gengiva	
Gură	gula, ae [2]	gueule	gola		gola	gola	
Ficat	ficatum [2] hepar, atis	foie	higado	figado	fetge	fetge	fegato
Inimă	anibia [2] cor, cordis	ame coeur	alma	alma	arma	arma	anima
Limbă	lingua, ae	langue	lengua	lingua	llengua	lenga	lingua
Mână	manus, us	main	mano	mo	ma	man	mano
Mușchi	musculus, i		muslo				
Nas	nasus, i	nez			naso	naso	
Ochi	oculus, i	oeil	ojo	olho	ull	olh	occhio
Os	ossum [2] os, ossis	os	hueso	osso	os	os	osso
Palmă	palma, ae	paume	palma	palma	palma	lalmap	
Piept	pectus, oris					peich	petto
Piele	pellis [2] cutis, is	peau	piei	pelle	pell	pel	pelle

Specificăm că am luat drept sursă „Dicționarul etimologic al limbii române”, de I.-A. Candrea și Ov. Densusianu, apărut în 1907, la București fiind publicat de librăria Socec [2], iar varianta contemporană din manualul de Limba latină [6] și dicționare de terminologie medicală [1, 4, 5, 6, 9].

Concretizăm, de asemenea, că nu am intervenit în textul lucrării, oferind cititorului posibilitatea de a se apropia de formele lexemelor din diferite limbi din perioada în care a apărut această lucrare fundamentală în domeniul etimologiei. Este imperios necesar ca astfel de informații să se pregătească și din punctul de vedere al evoluției limbajului.

Istoria terminologiei medicale cunoaște cazurile când unii termeni de origine grecească au fost latinizați, intrând în terminologia medicală românească prin filiera latină:

1. *kranion* (gr.) – *cranium* (lat.) au dat în română termeni ca:

➤ **substantivele** – *craniu*, *craniectomie*, *craniofaringiom* (cea mai frecventă tumoră intracraniană la copii), *craniomalacie*, *craniometrie*, *cranioplastie*, *craniostenoză*, *craniotomie*;

➤ **adjectivul** *cranian*.

2. *brakhion*, *-onos* (gr.) – *brachium* (lat.):

➤ **substantive** – *braț*, *antebraț*, *brahialgie*, *brahiotomie*, *abrahie*;

- **adjective** – *brahial, brahiocefalic*.
- 3. *axon* (gr.) – *axis* (lat.):
 - **substantivele** – *axon, axolemă, axonemă, axokinină, axoplasmă*;
 - **adjectivul** – *axonal*.
- 4. *kitron* (gr.) – *citrus* (lat.) „lămâi” de la care s-au format în română:
 - **substantivele** – *citrat, citremie, citrină, citrulină, citrulinemie*;
 - **adjectivul** – *citric* etc.

Următorul tabel ilustrează relația stabilită între cele două componente ale grupului nominal.

Prima rubrică expune denumirea completă a unei entități de terminologie medicală, rubrica a doua numește substantivul, iar rubrica a treia expune adjectivul format de la un substantiv din arealul tematic al terminologiei medicale. Informația a fost prezentată conform secțiunilor acceptate de autorul Frank H. Netter în lucrarea „Atlas de anatomie a omului”.

Termenii care s-au repetat au fost menționați o singură dată.

Secțiunea 1. Capul și gâtul

Grupul nominal	Substantiv	Adjectiv
Osul frontal	os, frunte	osos, frontal
Osul lacrimal	lacrimă	lacrimal
Osul nazal	nas	nazal
Glanda submandibulară	mandibular, glandă	mandibular, glandular
Fața orbitală	față, orbită	facial, orbital
Procesul alveolar	alveolă	alveolar
Partea scuamoasă	scuamă	scuamos
Tubercul articular	articulație	articular
Canaliculul timpanic	timpan	timpanic
Procesul piramidal	piramidă	piramidal
Partea pietroasă	piatră	pietros
Nervul facial	nerv, față	nervos, facial
Inelul fibros	inel, fibră	inelar, fibros
Nucleul pulpos	nucleu, pulpă	nuclear, nucleic, pulpos
Mușchiul sprâncenos	mușchi, sprânceană	muscular, sprâncenos
Artera faringiană	arteră, faringe	arterial, faringian
Artera linguală	limbă	lingual
Artera laringiană	laringe	laringian
Manubriul sternal	stern	sternal
Șanțul vomerin	vomer	vomerin
Ramură dentară	dinte	dentar
Măduva spinală	măduvă, spinare	medular, spinal
Ganglionul geniculat	ganglion, genunchi	ganglionar, geniculat
Țesut adipos	țesut, grăsime	tisular, adipos, grasos
Glanda salivară	salivă	salivar
Nuclei salivatori	salivă	salivator
Duct glandular	glandă	glandular
Epiteliul gingival	epiteiu, gingie	epitelial, gingival
Arc tendinos	tendon	tendinos
Ligamentul vocal	voce	vocal
Noduli supraclaviculari	nodul, claviculă	nodular, supra-, subclavicular
Cartilajul corniculat	cartilaj, corn	cartilaginous, corniculat

Noduli limfatici	limfă	limfatic
Ramuri senzoriale	senzație	sensorial
Conjunctivita bulbară	conjunctivă, bulb	conjunctiv(al), bulbar
Artera supratrohleară	arteră, trohlee	arterial, trohlear
Ramură meningeală	meninge	meningeal
Teaca fascială	fascie	fascial
Sinus venos	sinus, venă	sinuzal, venos
Vase sanguine	vas, sânge	vascular, sanguin
Ductul cohlear	cohlee	cohlear
Nervul vestibular	vestibul	vestibular
Vena cerebrală	venă, creier	venos, cerebral
Peduncul cerebelos	peduncul, cerebel,	cerebelos
Arc tendinos	tendon	tendinos
Sinusul cavernos	cavernă	cavernos
Aderență intertalamică	talamus	talamic
Orificiul interventricular	ventricul	ventricular
Corpii amigdalozii	amigdală	amigdaloid
Fosa romboidă	romb	romboid
Nucleul mezencefalic	encefal	encefalic
Artera meningeă	meninge	meningeă, meningeal, -ian
Artera intercostală	coastă	costal
Artera labirintică	labirint	labirintic
Venele hipofizare	hipofiza	hipofizar

Secțiunea 2. Regiunea posterioară a trunchiului și măduvei spinării

Grupul nominal	Substantiv	Adjectiv
Curbură toracică	torace	toracic
Procesul articular	articulație	articular
Nervul coccigian	coccis	coccigian
Nervul femoral	femur	femoral
Plexul pulmonar	plămân, pulmon	pulmonar
Plexul esofagian	esofag	esofagian
Plexul cardiac	inimă, cord	cardiac
Fascia extraperitoneală	peritoneu	peritoneal
Fascia renală	rinichi	renal
Joncțiunea duodenojejunală	duoden, jejun	duodenal, jejunal
Mușchiul transvers abdominal	abdomen	abdominal
	Secțiunea 3. Toracele	
Mușchiul pectoral	piept	pectoral
Incizură suprascapulară	scapulă	scapular
Partea mediastinală	mediastin	mediastinal
Cavitate pleurală	pleură	pleural
Hiatusul aortic	aortă	aortic
Artera suprarenală	rinichi	renal
Arterele bronșice	bronhie	bronșic, bronhial

Ligamentele inelare	inel	inelar
Cartilaje traheale	cartilaj, trahee	cartilagos,traheal
Bronhiole respiratorii	respirație	respirator
Pleura viscerală	viscere	visceral
Ramură nodală	nod	nodal
Ramură septală	sept	septal
Nodul sinoatrial	atriu	atrial
Sinusul pericardic	pericard	pericardic
Arterele ombilicale	ombilic	ombilical
Vertebra toracală	vertebră, torace	vertebral,toracal
Nervii laringei	laringe	laringeu, laringian
Pliul farinoepiglotic	epiglotă	epiglotic
Arteră gastrică	stomac	gastric, stomacal
	Secțiunea 4. Abdomenul	
Tuberculul pubian	pubis	pubian
Fascia extraperitoneală	peritoneu	peritoneal
Vezița urinară	urină	urinar
Mușchiul anal	anus	anal
Fascia ombilico-prevezicală	vezică	vezical, vezicular
Ramura cutanată	cută	cutanat
Ramura ventrală	pântece (lat. venter)	ventral
Vase testiculare	testicul	testicular
Artera rectală	rect	rectal
Venele ovariene	ovar	ovarian
Venele uterine	uter	uterin
Trunchiul intestinal	intestin	intestinal
Planul intertubercular	tubercul	tubercular
Recesul retrocecal	cec	cecal
Artera pancreatico-duodenală	pancreas	pancreatic
Vena splenică	splină	splenic
Orificiul piloric	pilor	piloric
Celulă epitelială	celulă,epiteliu	celular,epitelial
Peritoneul visceral	peritoneu, viscere	peritoneal,visceral
Artera apendiculară	Apendice	Appendicular
Vena sublobulară	lobul	lobular
Noduli preaortici	aortă	aortic
Ramura ureterică	ureter	ureteric
Ramuri capsulare	capsulă	capsular
Arteriolă glomerulară	glomerul	glomerular
Plexul prostatic	prostată	prostatic
Stratul membranos	membrană	membranos
Secțiunea 5.	Membrul superior	
Mușchiul palmar	palma	palmar
Pliul digital	deget	digital
Ligamentul humeral	humerus	humeral
Mușchiul subscapular	scapulă	scapular
Mușchiul brachial	braț	brahial
Mușchiul infraspinos	spină	spinos

Pe parcursul istoriei majoritatea termenilor medicali s-au format fie pe filiera limbii franceze, fie pe filiera celei engleze.

Este important să cunoaștem și să apreciem vasta moștenire lingvistică și culturală oferită de terminologia medicală contemporană. Limbajul nu are proprietăți statice, ci se caracterizează prin permanenta adaptare la realitățile existente. Suntem conștienți că, în mod constant, vor fi noi date din domeniul studiat în acest articol, pe care le vom valorifica cu o deosebită disponibilitate.

Bibliografie

1. Bejenaru, G.; Bejenaru, V.; Năstase, V. *Dicționar roman-francez de medicină și biologie*. Chișinău, 2007.
2. Candrea, I.-A.; Densusianu, Ov. *Dicționarul etimologic al limbii române*. Editura librăria Socec, București, 1907.
3. Caprino, Luciano, *Il farmaco, 7000 anni di storia dal rimedio empirico alle biotecnologie*. Editura Armando, Roma, 2011, disponibilă pe: <http://www.quotidianosanita.it/>.
4. Дворецкий, И. Х. Латинско-русский словарь. Русский язык, Москва, 1986.
5. Frank H. Netter, M.D. *Atlas de Anatomie a Omului*, ediția a 4-a. Editura Medicală Callisto, București, 2008.
6. Harper Collins, *Dicționar medical ilustrat*. Editura științelor medicale, București, 2001.
7. Mârza, E.; Ștefărtă, E.; Ghicavâi, R.; Gladun, R.; Negru, N. *Limba latină și bazele terminologiei medicale*. Manual pentru studenții de la Medicină și Stomatologie; coord. Lupu, L. CEP Medicina, Chișinău, 2006.
8. Ochiuz, Lăcrămioara; Popovici, Iuliana; Lupuleasa, Dumitru, *Terminologie medicală și farmaceutică*, ediția a II-a. Polirom, Iași, 2011.
9. Rusu, Valeriu, *Dicționar medical*. Ediția a III-a revizuită și adăugită. Editura Medicală, București, 2007.

MODALITĂȚI DE ELABORARE A STRATEGIILOR DE FORMARE A COMPETENȚELOR PLURILINGVISTICE

Argentina Chiriac, Marcel Bâlici, Nadejda Bâlici

Catedra Limba Română și terminologie medicală, USMF „Nicolae Testemițanu”
Secția Pregătire Preuniversitară, USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

Ways of developing strategies of plurilingual skills development

Characteristic philosophical concept of Zeitgeist (or spirit of the time) has application in the contemporary pedagogy. The training process is a reflection of existing social realities, which are based on freedom of communication, mobility and globalization. An imperative of our times is to know many languages. The notion of understanding is the experimental foundation of the user's ability to apply his skills on the inter-comprehension level. These dexterities are permanently and gradually obtained in a committed and acknowledged way by the user. European online sources offer some guidelines to enable the user and his tutor to work out strategies of acquiring skills of inter-comprehension and to practice in order to acquire them. Experienced electronic sources have been presented in the professional activity, being perceived as efficient by the student.

Rezumat

Caracteristica filosofică a concepției de Zeitgeist (sau spirit al timpului) are aplicabilitate și în domeniul pedagogiei contemporane. Procesul de instruire este o reflectare a realităților sociale